

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 24. september 2024
Kontor: Politikontoret
Sagsbeh: Emilie Green Lykke
Sagsnr.: 2024-10569
Dok.: 3403480

Besvarelse af spørgsmål nr. 1382 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 1382 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 21. august 2024. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra ikkemedlem af udvalget (MFU) Pia Kjærsgaard (DF).

Peter Hummelgaard

/

Maria Carlsson

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 1382 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Vil ministeren oplyse, om det er alle politikredse, der har klare retningslinjer om, kun at oplyse etniciteten i så fald det har særskilt betydning for en konkret sag? Der henvises til artiklen ”Politiet: Det var en fejl at give oplysninger om etnicitet i voldtægtssag”, journalisten.dk, den 20. august 2024.”

Svar:

1. Jeg er helt generelt tilhænger af, at politiet kommunikerer så åbent som muligt. Det er med til at give offentligheden et præcist og gennemskueligt indblik i politiets arbejde og dagligdag, ligesom det kan være et vigtigt bidrag i den offentlige debat om kriminalitet.

Når det kommer til konkrete straffesager og videregivelse af oplysninger om formodede gerningspersoner, som er efterlyst eller skal identificeres, vil der kunne offentliggøres de nødvendige oplysninger om f.eks. hudfarve i forbindelse med signalement. Politiet har først og fremmest til opgave at forebygge, efterforske og retsforfølge forbrydelser, og offentliggørelse af signalement er et middel, politiet kan tage i brug med henblik på at forebygge, efterforske og retsforfølge forbrydelser.

Det fremgår endvidere af Rigspolitiets håndbog i pressehåndtering, at nationalt tilhørsforhold kan oplyses, og at der også kan fortælles om, hvorvidt politiet mener, at en eller flere mistænkte er omrejsende eller internationale kriminelle. I forhold til etnicitet er begrebet ikke entydigt, ligesom det ikke er oplysninger, politiet som udgangspunkt har eller registrerer.

Der findes allerede i dag årlige opgørelser fra Danmarks Statistik af kriminalitet, hvor dømte personer er inddelt efter køn, alder og herkomst. Det er i den forbindelse ingen hemmelighed, at der fortsat er en overrepræsentation af mandlige indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande i kriminalitetsstatistikkerne til sammenligning med mænd af dansk oprindelse.

Når det er sagt, synes jeg, at det giver god mening at se på, om der inden for rammerne af gældende ret er mulighed for, at politiet i videre udstrækning end i dag kan videregive f.eks. oplysninger om nationalitet. Jeg har derfor

bedt Rigspolitiet om under inddragelse af Justitsministeriet at overveje en eventuel tilpasning af håndbogen med henblik herpå.

2. Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet desuden indhentet en udtalelse fra Rigspolitiet, der har oplyst følgende:

”Rigspolitiet har til brug for besvarelsen indhentet et bidrag fra Østjyllands Politi, der har oplyst følgende om den konkrete sag fra Aarhus:

”Østjyllands Politi kan oplyse, at politikredsen den 18. august 2024 foretog fremstilling i grundlovsforhør af tre mænd, som dagen forinden var blevet anholdt og sigtet for voldtægt. De tre mænd blev varetægtsfængslet indtil den 30. august 2024. To af de fængslede er efterfølgende blevet løsladt af politiet den 23. august 2024. Straffesagen er fortsat under efterforskning.

En vagtchef fra politikredsen gav den 18. august 2024 flere interviews til pressen vedrørende sagen. Vagtchefen oplyste i den forbindelse direkte adspurgt af en journalist, at de anholdte ikke var etnisk danske, hvilket journalisten efterfølgende citerede i en artikel af 18. august 2024.

Østjyllands Politis kommunikationsafdeling modtog den 19. august 2024 en lang række pressehenvendelser vedrørende sagen, bl.a. fra Fagbladet Journalisten, som stillede spørgsmål vedrørende baggrunden for at oplyse etniciteten på de anholdte i sagen. Politikredsens kommunikationsafdeling oplyste i den forbindelse til journalisten fra Fagbladet Journalisten, at politiet har retningslinjer for bl.a. videregivelse af oplysninger om etnicitet, og at det af disse retningslinjer fremgår, at oplysninger herom alene kan gives, hvis det har særskilt betydning for sagen. Kommunikationsafdelingen gav endvidere udtryk for, at politikredsen i den konkrete sag ikke skulle have videregivet oplysninger om de anholdtes etnicitet på et tidspunkt, hvor dette ikke var af betydning for efterforskningen.

Østjyllands Politi kan oplyse, at politikredsen den 22. august 2024 offentliggjorde oplysninger om signalement af forurettede og andre personer i den konkrete sag. Det fremgår af offentliggørelsen, at den forurettede kvinde var af grønlandsk afstamning, og det fremgår endvidere, at forurettede kom ud af en lejlighed på en adresse i Aarhus, og at der kortvarigt også kom to mænd ud fra adressen. De

to mænd beskrives i offentliggørelsen som afrikansk af udseende og som værende meget mørke i huden.

Østjyllands Politi kan endvidere oplyse, at offentliggørelsen blev foretaget efter en konkret vurdering i forbindelse med efterforskningen af den konkrete sag.”

Rigspolitiet kan i forlængelse heraf oplyse, at enhver form for information, der kan henføres til en bestemt person, også selv om personen kun kan identificeres, hvis oplysningen kombineres med andre oplysninger, er en personoplysning og omfattet af reglerne om databeskyttelse. I denne vurdering skal man tage alle hjælpemidler, der med rimelighed kan tænkes bragt i anvendelse for at identificere den pågældende person, i betragtning, og man skal også have for øje, om andre er i besiddelse af oplysninger, der gør det muligt at identificere den enkelte.

I forhold til konkrete straffesager, hvor en række oplysninger, herunder om gerningstid, gerningssted, antallet af anholdte mv. ofte vil være kendt for offentligheden, vil en oplysning om etnicitet i mange tilfælde være en personoplysning.

I den forbindelse kan det oplyses, at politiet – bl.a. på baggrund af de databeskyttelsesretlige hensyn – ikke foretager systematisk registrering af personers etniske oprindelse i politiets sagsstyringssystem eller i andre af politiets systemer og registre. Politiet registrerer således kun oplysninger om etnisk oprindelse, hvis der er et politifagligt behov for det, og det derved er strengt nødvendigt af hensyn til varetagelsen af politiets opgaver på det strafferetlige område, jf. retshåndhævelseslovens § 10. Der kan eksempelvis foreligge et politifagligt behov for registrering af etnicitet, hvis et vidne oplyser, at en gerningsperson er af en given etnisk oprindelse, eller i situationer hvor politiet har et billede af en gerningsmand, hvor politiet objektivt kan se, at personen stammer fra en bestemt verdensdel. I disse tilfælde registreres oplysningen i politiets rapportmateriale på den pågældende sag. Sådanne registreringer kan på baggrund af en politifaglig vurdering forekomme i alle typer af straffesager.

Tilfælde, hvor oplysningerne ikke er personhenførbare, falder uden for databeskyttelsesreglerne. Oplysninger om etnicitet kan således videregives f.eks. i forbindelse med statistik og tal, hvis oplysningerne ikke er personhenførbare, ligesom der kan være en pligt til at videregive oplysningerne i forbindelse med aktindsigtsanmodninger.

Nationalitet og navn anses normalt ikke for en oplysning om etnicitet, selvom sådanne oplysninger undertiden kan give en

mere eller mindre kraftig indikation af eksempelvis etnisk baggrund.

For politiets behandling af personoplysninger finder retshåndhævelsesloven anvendelse, når behandlingen foretages med henblik på at forebygge, efterforske, afsløre eller retsforfølge strafbare handlinger eller fuldbyrde strafferetlige sanktioner. For anden behandling af personoplysninger, som ikke knytter sig til politiets aktiviteter på det strafferetlige område, gælder databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven.

Det fremgår af databeskyttelsesforordningens artikel 9 og retshåndhævelseslovens § 10, at en personoplysning om etnisk oprindelse er en følsom oplysning. Behandling af følsomme personoplysninger er som udgangspunkt forbudt og tillades kun under visse særlige omstændigheder.

Efter databeskyttelsesforordningen artikel 9, stk. 2, kan der bl.a. videregives følsomme personoplysninger, hvis det er nødvendigt, for at retskrav kan fastlægges, gøres gældende eller forsvares, eller hvis det er nødvendigt af hensyn til væsentlige samfundsinteresser.

Efter retshåndhævelseslovens § 10, stk. 2, kan der foretages en behandling, herunder videregivelse af følsomme personoplysninger, hvis det er strengt nødvendigt med henblik på at forebygge, efterforske, afsløre eller retsforfølge strafbare handlinger eller fuldbyrde strafferetlige sanktioner, herunder for at beskytte mod eller forebygge trusler mod den offentlige sikkerhed.

Rigspolitiet kan i forlængelse heraf oplyse, at det fremgår af Håndbog i pressehåndtering, som Rigspolitiet har publiceret til brug i politikredsene, at politiet i henhold til gældende lovgivning kan oplyse etnicitet vedrørende gerningspersoner eller ofre for forbrydelser og ulykker, når det har særs kilt betydning for sagen. Det skyldes, at en oplysning om etnicitet i mange tilfælde vil udgøre en personhenførbar oplysning, som derfor kun må videregives, hvis der er et konkret behov herfor. Det fremgår derudover, at nationalt tilhørsforhold kan oplyses, og der kan også fortælles om, hvorvidt politiet mener, at en eller flere mistænkte er omrejsende eller internationale kriminelle.

Der kan efter omstændighederne være et behov for at videregive følsomme personoplysninger om etnicitet i en situation, hvor der er tale om efterlysning af bortgåede eller savnede personer, såfremt det overholder betingelserne i det relevante regelsæt. Af denne grund foretages der altid en konkret vurdering i den enkelte sag.

I forhold til offentliggørelse af signalement af formodede gerningspersoner kan Rigspolitiet i forlængelse af ovenstående oplyse, at politiet efter en konkret vurdering i forbindelse med en efterforskning bl.a. kan offentliggøre oplysninger om en persons etnicitet efter reglerne i retsplejelovens §§ 818, 819 og 820, som omhandler offentliggørelse af signalement eller andre oplysninger, der er egnede til at fastlægge identiteten af en formodet gerningsperson.”